

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Dispensatio quibus modis viam suam amittat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

prioris mentionem facere. Similiter dispensatus ad contrahendum cum consanguinea vel affine, si ea dispensatione non sit usus, non tenetur in secunda petenda mentionem prioris facere. *ibid. num. 2. & seq.*

133. Petes, utrum habens plura impedimenta, seu vincula, validè obtineat dispensationem unius, non explicatis aliis, quibus obstrictus tenetur? Respond. affirmative, (nulli fortè matrimonii impedimenta excipiantur,) ut patet à simili de obstricto pluribus excommunicationibus, qui potest ab una absolvi, non ablata alia. *ibid. punct. 9. n. 1. & 2.*

Dispensatio quibus modis vim suam amittat.

134. Dispensatio vim suam amittere potest cessatione causæ, morte concedentis, nondum effectu adimpleto, renuntiatione, revocatione, & primo seu unico actu; modo dispensatio absolutè sine limitatione concessa non sit. *ibid. punct. 10. §. 2. num. 1.*

135. Dicitur, *cessatione causæ*, quia cessante causa finali, seu motiva dispensationis, post obtentam dispensationem, & nondum executioni mandatam, probabile est etiam ipsam dispensationem cessare; delegatusque ad dispensandum, non potest validè dispensare, si post indultum sibi concessum, cessavit causa iusta dispensandi. *ibid. §. 1. n. 3. & 5.*

136. Obtinens dispensationem comedendi carnes tempore jejunii ob infirmitatem, ea cessante tenetur à carnibus abstinere. Item, obtinens dispensationem in aliqua lege humana, vel divina, &c. peccat, tali dispensatione utendo transgressa causa dispensationis. *ibid. n. 6. & 8.*

137. Quando autem dubitatur an causa dispensationis cessarit, præsumitur non cessasse, consequenter dispensatio valida est. *ibid. num. 10.*

138. Dispensatio semel obtenta, & jam executioni mandata non cessat, nec revocari potest, cessante causa, ob quam fuerat concessa; ut si iusta de causa concessa sit dispensatio ad contrahendum matrimonium, & vi talis dispensationis contractum sit matrimonium, non cessat dispensatio, si contracto jam matrimonio cessat causa dispensationis. *ibid. n.*

139. Petes, quid efficiat renuntiatio dispensationis? Efficit ut dispensatio quæ nondum executioni demandata fuerat,

vim suam amittat, si renunciatio acceptetur à dispensante. Exempli gratia: Titius obtinuit dispensationem ducendi consanguineam in matrimonium: sed ante contractum matrimonium cedit dispensationi, dispensatio cessat, si cessio seu renunciatio dispensationis acceptetur à dispensante, hinc patet dispensatum posse dispensationi renunciare antequam sortiatur effectum. Et qui proposuit non uti dispensatione aut illi renunciare, potest ea uti, vel renuntiationem revocare, si eam Superior nondum acceptavit. *ibid.* §. 2. n. 3. & seq.

140 Dispensatio impetranda est illius expensis, qui onus illius impetrandæ suis sumptibus in se suscepit. Quando tamen præcessit consensus tacitus vel expressus impetrandæ dispensationis, & alter onus illius impetrandæ suis sumptibus liberaliter in se non suscepit, dispensatio communibus expensis impetranda est. Et qui obtenta de communi consensu dispensatione injustè renuit matrimonium contrahere, tenetur ad integras dispensationis expensas: qui vero justè renuit absque alterius culpa, tenetur solum ad partem expensarum; quod si renuat ob alterius culpam, videlicet ob injuriam & injuriosam alterius actionem, ad nullas tenetur; sed alter qui causam resiliendi dedit, ad integras expensas tenetur: unde sequitur, eum qui resilit à promissione matrimonii ob supervenientem in altero contrahente notabilem deformitatem, non teneri integras dispensationis expensas solvere, sed tantummodo partem. *ibid.* punct. 11. n. 2. & seq. Item

141. Vir qui est fornicatus ante promissionem matrimonii, non tenetur ad integras expensas, si sponsa obtenta dispensatione, nolit cum eo contrahere cognita ipsius fornicatione: nam fornicatio sponsi antecedens promissionem matrimonii non est injuriosa sponsæ. *ibid.* num. 10.

142. Ille cujus culpa post matrimonii promissionem, contrahitur impedimentum dirimeas, tenetur si possit propriis expensis dispensationem obtinere, ut sponsalia perficiantur. *ibid.* num. 11.

A D D I T I O.

Lex humana non obligat in conscientia, ubi constat ejus rationem seu intentionem principalem cessare, solet autem intentio ex proœmio colligi. Cessat & obligatio cessantibus inconvenientibus, ob quæ lata est. item, si est lex inutilis, *item*

item in casu, quem, si legislator cogitasset, excepisset: item non est recepta à principio, etiam ignorante id legislator, aut non recepta est à maiore parte talium personarum, quali excusando loquitur, sciente superiore, & non contrariante, ad quod sufficit bis aut ter fecisse contra legem, item in casu scandali, aut infamiae, aut metus cadentis in constantem virum, aut cum occurrit casus, ubi ratio iudicat non servandum; aut cum fundatur in praesumptione, & constat de contrario; aut cum est injusta, aut non in bonum commune, et afferens magnum damnum, aut cum est valde difficile observare, reputatur enim Jure impossibile. De lege Sor. l. 1. de p. Carbo *integr. volum.* Azor. multa l. 5. tit. 1. Nav. cap. 23 à m. 49. Tolet. de sept. pecc. mort. cap. 18. 19. 20. Sayr. t. 2. Voi. conf. vid. Nav. c. 15. num. 21. Covar. in c. cum esset. de testam. num. 8. non recepta) Furn. lex. num. 11. Aut metus.) Sor. l. c. 9. b. art. 2. Syl. metus num. 6. Aut cum occurrit) Val. t. 2. d. 9. 5. p. 6. Aut cum fundatur) Mol. d. 208. in fin.

Cum in lege Ecclesiastica dicitur, teneatur, vel praecipitur, videtur esse obligatio mortalis peccati, secus si dicatur, faciant vel dicant, vel ordinamus, vel statuimus, mandamus, vel jubemus, quamquam debet, mandamus, prohibemus, & oportet, quidam putent obligare ad mortale. Vid. Azor. l. c. 9. Tolet. l. c. Navar. c. 23. num. 48. Quamquam) Ita Azor. l. c.

Lex civilis tollitur consuetudine contraria decem annorum, & etiam Ecclesiastica, si Papa sciens non contradicat, et tamen lex Episcopi, Episcopo non contradicente. Quin etiam quævis consuetudo per duos, vel tres actus contrarios, sciente superiore, & tolerante, legem abrogat, secundum quosdam; nisi sit contra publicam utilitatem. Sylv. vers. consuetudo num. 9. Decem annorum) Azor. l. 5. c. 17. q. 6. Sylv. consuetudo. num. Ecclesiastica.) Azor. c. 18. q. 9. ex Oldrado & aliis: Fel. tamen Abbas, & alii, cum communi dicunt, id esse verum in lege, non autem in canone, qui non abrogatur, nisi consuetudine 40. annorum, etiam sciente, & patiente principe, nisi illam expressim approbando Jus collat. Quin) Quidam dicunt, unico, quidam duobus, quidam pluribus actibus id fieri, vide Carbo l. 9. d. 2. qui docet, non posse certam regulam praescribi, sed id boni viri, aut iudicis arbitrio relinqui. Azor. l. c. 9. 25. plures actus requiri ait ad consuetudinem.

Nulla lege tollitur consuetudo rationabilis, certi loci, nisi fiat ejus mentio, nec statuta particularia non continentia so-

ius commune, nisi lex aliud aperte dicat. vid. c. 1. de con-
stit. lib. 6.

Lex revocatoria privilegiorum non habet vim, usque ad
publicationem.

Legitima.

Legitima, si filii sint plures, quam quatuor, est dimidia
pars bonorum, quæ reliqua sunt solutis debitis defuncti: &
impensa funeris, quod si non plures, est tertia tantum pars;
atque id est, quod inter omnes dividendum necessario, est
enim debitum filiis legitimis, eisque mortuis, neporibus le-
gitimis. Debetur autem à matre etiam filiis naturalibus, non
autem spurii. Debetur & parentibus legitima à filiis non ha-
bentibus filios, & fratribus ex parte patris, si quis infamem
heredem instituat, cum illi non essent ingrati. Quod si illis in
testamento nihil esset relictum, esset nullum; si autem minus
legitima, supplendum. De hac re multa Mol. d. 177. Vid. Sylv.
de legitima portio: num. 1. Si autem Syl. l. c. n. 8. l. omnimodo,
de offic. test. Mol. l. c. col. i.

Non potest filia legitima tolli statuto, secundum quosdam;
sed potest statui, ut sit contenta dote sufficiente, modo ne
enormiter lædatur. Potest verò, secundum alios, legitima sta-
tuto minui, & ex causa tolli, sed non alimenta, nec dos, & qui-
dem alicubi per primogenituram privantur alii filii legiti-
ma. Vid. Syl. l. c. n. 3. Cova. in 4. Decret. p. 2. c. 8. §. 6. num. 5. do-
cet, legitimam lege, aut statuto minui posse, usque ad quanti-
tatem alimentis necessariam, tunc autem prorsus tolli, cum
filius necessaria ad vitam aliunde habet.

Filia dotata potest petere supplementum legitimæ, si ei
non renuntiavit expressè. Computanda autem sunt omnia
ei data à patre occasione matrimonii, exceptis vestibus ad
usum quotidianum necessariis.

Renuntiatio legitimæ facta per metum, non firmatur ju-
ramento. vid. Lopez. p. 2. c. 23. Covar. in c. quamvis de pact.
q. 3. §. 4. num. 2.

Filius renuntians hæreditati etiam cum juramento, potest
petere supplementum legitimæ, in quam tamen computan-
dum, quod ex bonis patris inhonestè expendit, nisi præsuma-
tur pater donasse. Supplementum autem legitimæ non peti-
tum, potest petere hæres etiam extraneus. vid. Cov. in cap.
Rayn. de testam. §. 1. num. 8.

B b

Non